

Izhaja vsak četrtek
in volja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom

za celo leto 3 glid. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrť leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu

po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Volilni shod v Mariboru

dne 29. maja 1879.

Ker je bilo videti, da bo vlada dolgi dolgi prvi neposredni državni zbor, brž ko se proračun za l. 1879. dožene, razpustila in razpisala nove volitve, sklenili so mariborski slovenski domoljubi uže za časa, da se takoj v Maribor skliče volilen shod za slovenski Štajer. Zgodilo se je tako. Dne 17. maja so svitli cesar državni zbor sklenoli, 22. bile so nove volitve razpisane in 29. maja je zboroval nameravani volilni shod v Mariboru. Poročili so ga tamošnji deželni poslanci dr. Dominkuš, dr. Radaj in g. Fluher; povabili so vse državne in deželne poslance in odličniše narodnjake iz vseh okrajev. Glavni namen bil je, Slovence na Štajerskem tako urediti za volilno borbo, da bi zamogli združeni, zedinjeni in složni povsod postopati, v vseh 3 volilnih okrogih kmetskih, namreč celjskem, ptujskem in mariborskem zmagati pa tudi v mestnih skupinah (Mariboru in Celju) skušati na izid volitev več ali manj uplivati. Ta namen se je popolnem dosegel, kolikor zadeva začetek. Porazumilo se je gledé kandidatov pa tudi gledé vodstva volilne borbe!

Vabilu ustregli in prišli so vsi naši državni in deželni poslanci razun g. Žolgarja in g. Šnidriča, ki sta bila zadržana, ter mnogo odličniših narodnjakov iz Maribora pa tudi iz vsakega okraja. G. poslanec dr. Radaj pozdravi zbrane in prevzame na občno željo potem predsedništvo, g. urednik „Slov. Gosp.“ dr. Gregorčec pa tajništvo. Ta je tudi predložil načrt dnevnega reda, ki je bil sprejet in pričelo se je sploh razgovarjati o bodočih volitvah. Prvi spregovori g. dr. Vošnjak in v daljnjem govoru povdarja razpad velemogočne ustaverne nemško-liberalne stranke. Razbila si je glavo ob Bosni in Hercegovini. Razcepljeni so med seboj, vendar zoper nas Slovane utegnejo se zopet zediniti. Zato bodimo oprezni in ne zaupajmo preveč, čeravno je grof Taaffe stopil v ministerstvo. Od tega nimamo sedaj pričakovati druga, nego polajšavo pri volitvah. Uradnikom je ukazal, da imajo

biti „neutralni“ t. j. za nobeno stranko ne smejo delati, ampak strogo izvrševati postavo. To nam je se vé popolnem prav! Glavni nasprotnik Slovanov, g. Stremajer, še vedno sedi na ministerskem stolu. Čakajo še nas hude borbe, preden dosežemo kaj praktične enakopravnosti. Centralistični sistem je preveč ukoreninjen in mnogo je še takih, ki nečejo priznati, da so Slovani eden najtrdnjših stebrov Avstrije. Zato se nam je pred vsem zanašati na svojo delavnost in vstrajnost! Potem je g. Herman povzel besedo in rekel: posebnega političnega načrta snovati nam ni treba. Vsaj ga uže imamo. Ime mu je: boj zoper nesrečni centralistični sistem, ki žali pravice sv. Cerkvi, deželam in narodom, ter nam nalaga bremena, kojih dolgo več ne moremo ladati, in vse nas strmoglavil v grozno moralično pa tudi gmotno nesrečo, propad in revščino! Zoper ta sistem se bojujemo uže 18 let. Sedaj smo zmagi zato bliže došli, ker nas vsestranska sila podpira! Prebivalstvo od lažiliberalizma zapeljano sprevida čedalje bolj potrebo spremembe in torej je upati, da bo novi državni zbor dobil precej drugačijše lice od prejšnjega. Celó brez upanja, da bo boljše, nismo več! G. dr. Dominkuš je potem tudi rekel, da nam ni treba sestavljati političnega črteža ali programa pač pa moramo razglasiti volilen oklic, v katerem se pozivljamo na naša svarjenja pred volitvami l. 1873 in na nesrečne nasledke, na stisko in silo, v kateri sedaj smo, ker se je obče slabo takrat bilo volilo v Avstriji. On nasvetuje, naj se za vodstvo volitev in za izdanje volilnega oklica sestavi centralni volilni odbor v Mariboru, ki bo kot odbor niki imel vse sedanje deželne in državne poslance in 7 mariborskih narodnjakov. Ta nasvet bil je sprejet. G. dr. Gregorčec je za njim povdarjal važnost volitve v mariborskem volilnem okraju. Da bo v Celju in Ptuju narodni kandidat brez posebnih težav zmagal, to je precej gotovo. Ali v Mariboru nas čaka poslednja borba zoper znane Seidla. Da bo ta propal, na to kaže marsikaj, čeravno je volilni okraj pri državnih drugač, nego pri deželnih volitvah, Odpade namreč dobro

narodni okraj št. lenartski in šoštanjski, a pristopi konjiški, slov. graški in mahrenberški. Enkrat je l. 1873 Seidl zmagal zoper g. Pajka z večino samo 15 glasov; Seidl je dobil 149 glasov, g. Pajk 134. To ni veliko, ako pomislimo, da je vlada stala na Seidlovi strani. V 6 letih se je veliko spremenilo Slovincem na korist. Predlanskim smo vrgli Wretzelna, lani Seidla s c. k. okrajnim glavarjem vred, in letos je uradnikom od ministerstva zabranjeno za Seidlovo stranko več storiti, kakor postava dopušča. Zmaga narodna je tedaj tukaj tudi gotova, če se le postavi dober — kandidat. Priljudil je tem besedam še č. g. Jož. Žičkar rekoč, da tudi v konjiškem okraju smo pri volitvah na boljšem, ker Konjičani iz trga ne volijo takrat s kmeti, ampak z mestjani v Celju. Dalje se je živahno razgovarjalo še o uredbi volitvene borbe. Govorili so gg. dr. Kačič, poslanec Kukovec, Ernest Širca, dr. Šuc itd. Obveljalo je naposled, da se prepušča centralnemu odboru, naj se obrne do posameznih rodoljubov zaradi postavljanja odborov po sodnijskih okrajih, zlasti pa ondi, kder se bo vršila volitev!

Potem je šlo za imenovanje kandidatov, to pa za kmetske volilne okraje Celje, Ptuj, Maribor. Nekateri so mislili, naj se prej skličejo volilni shodi za omenjene okraje. Ali navzoči deželni poslanci so izrekli, da je čas prekratek in da, kolikor oni poznajo misli ljudstva, bi nastalo nekako začudenje in sum, da se morebiti nismo zjediniili, ako bi se dnes razšli brez pravega uspeha. Sploh pa sta kandidata za Celje in Ptuj že mnogi naglašena in treba je porazumiti se le še gledé mariborskega volilnega okraja. Bil je sprejet nasvet g. dr. Kavčiča: kandidatje se imenujejo dnes, a centralni odbor jih slovenskim volilcem v volilnem oklicu priporoči!

Za celjski-breški okraj reče g. Ivan Žuža iz Celja, da tam nikdo na drugega ne misli, kakor na svojega dosedanjega poslanca g. dr. Vošnjaka. Temu pritrđi g. E. Širca iz Griž, celjski kaplan č. g. Žičkar. Predsednik dr. Radaj prebere telegrame iz Skalske doline, iz Brežic, pisma iz Savinjske doline, ki so vsa za kandidaturo g. dr. Vošnjaka. G. dr. Gregorčec je, pooblaščen od preč. g. kanonika Žuže v Laškem, izpovedal željo tega preblagega rodoljuba, naj g. dr. Vošnjak zopet kandidira. Na to bila je njegova kandidatura z živio-klici enoglasno sprejeta. G. dr. Vošnjak se je ginjen zahvalil za izkazano mu zaupanje in je pripravljen poslanstvo prevzeti in se truditi za blagor naroda, kolikor in dokler mu bodo njegove moči dopuščale. Jednako lahko bilo je gledé kandidature za ptujsko-rogački okraj. Deželni poslanec g. Ivan Kukovec iz Ljutomera je v daljnem jako spretnem slovenskem govoru razložil, da se čuje le samo jeden glas, naj ostane še za naprej skušeni, mnogozaslužni, bistroumni in zgovorni g. Herman posla-

nec tega okraja, naj on, ki se je boril največ časa v nam in našej reči nemilih dnevih, nas zastopa tudi sedaj, ko se bliža prevrat do boljše bodočnosti! Celi zbor je z veselimi živio-klici pritrđil. G. Herman se je zahvalil in djal, da rad prevzame poslanstvo, ako mu je volilci zopet izročijo. V ta namen bo sklical volilne shode po posameznih okrajih še pred volitvami!

Daljši razgor bil je o kandidatu, ki ima v mariborskem velikem okraju podreti slednjo nemčursko kandidaturo na štajerski slovenski zemlji ter spodrinoti Seidla ali njegovega namestnika. Sklenolo se je postaviti kandidata odločno-slovenskega. To smo dolžni vrlim dosedanjim narodnim volilcem, ki so v teh okrajih po velikih žrtvah in trdnem delovanju zmagali lani in predlanskim. Imenovala so se razna imena. Ali vsak izmed navzočih se je branil. Razločno ponudbo imeli smo le eno, in to je zbranim naznanil g. dr. Radaj rekoč: „imam čast naznaniti, da v tem okraju želi kandidirati g. dvorni svetovalec baron Goedel-Lannoy (Lanoa), rojen Slovenec blizu Maribora, občé čislán in uže od nekđaj pripravljen vselej delovati v prid Slovincem.“ G. dr. Gregorčec prebere iz pisma preč. g. dr. Ulage, nadžupnika konjiškega, semkaj spadajoče vrstice: „naš kandidat, torej tudi g. baron Goedel, mora odločno izjaviti, da bo glasoval v vsem, kakor naš g. dr. Vošnjak. Pri teh volitvah gre ravno zato, da dobi grof Hohenwart sape s večjim številom konservativnih poslancev. Tu ni potem nič premissljevati. Stremajer pa mora iti.“ Na željo zborovo povabita gg. dr. Vošnjak in dr. Gregorčec gospoda barona Güdela, kateri se slučajno v Mariboru mudi, naj pridi pred zbrane narodne moževe. G. baron pride kmalu potem. Veličastna vseskozi prijazna in lepa njegova oseba je vidno storila ugoden utis na navzoče. Od g. dr. Radaja predstavljen začne govoriti lepo slovenski, katerega jezika je, kakor tudi hrvatskega, do dobra zmožen. Rekel je: „v posebno srečo in čast si štejem, da zamorem ondi kandidirati, kder sem bil rojen. Jaz sem rodóm Slovenec in sem, čeravno dolga leta od domovine v tujih krajih bivajoč, vselej srcem ostal Slovenec in tudi ostanem. Nekoliko sem se slovensčini odvadil pa mislim, da se zopet privadim. Programa razlagati sedaj natančno ne morem, ker ste me naglo pozvali. Mislim pa, da dovolj izrečem, ako povem, da sem si zaveden dolžnostij poslanca, ki zastopa kmete, Slovence, in torej rečem, da bodem kot izvoljeni poslanec vselej glasoval, kakor vaši slovenski poslanci gg. dr. Vošnjak, g. Herman, grof Hohenwart Dalje govoriti ni mogel, ker mu je bila beseda pretrgana z živahnimi živio-klici. Bil je enoglasno postavljen za narodnega slovenskega kandidata v v kmetskih okrajih: mariborskem, slov. bistrškem, konjiškem, slov. graškem in mahrenberškem. Med onimi, ki so tej kandidaturi naposled živahno pritrjevali, moramo omeniti posebno g. dr. Šuca,

deželnega poslanca, ki je obljubil na vso moč podpirati jo in pomagati k najsijajnejši zmagi!

Konečno bil je še razgovor zaradi mestnih skupin Celje in Maribor. Tukaj se je sklenolo vsakako uplivati, vendar imena kandidatov in udeleževanje narodne stranke razglasi centralni volilni odbor ob primernem času v slovenskih novinah. Potem se je izvolil centralni odbor. Razišli smo se v veselej nadi, da bomo Slovenci dne 2. julija v kmetskih skupinah povsod sijajno zmagali, ako stori vsak svojo dolžnost, pa tudi 4. julija utegnemo nasprotnikom v mestih narediti nepričakovanih preglavic, vsaj najhujšim sovražnikom zamoremo pomagati, da — propadejo! Urejeni tedaj smo, hajd na delo!

Volitvenske zadeve.

II. Sedaj se izdelujejo imeniki volilcev v kmetskih srenjah. Kaj je tukaj storiti, to je bilo zadnjič rečeno. Če pa kdo potrebuje sveta ali morebiti pomoči zoper postopanje župana ali uradnikov, ki se mu ne zdi postavno, naj to naznani predsedniku centralnega vobilnega odbora v Mariboru g. dr. Radaju. Opozorujemo posebno na to, da je število volilnih mož pri teh volitvah večje, nego drugokrat. Na vsakih 500 volilcev pride 1 volilen mož, če je pa 501, 510 itd. 599 volilcev, tedaj pa 2. Računilo se bo po številjenju, ki se je l. 1869 vršilo. Zato bo večjidel to vse tako, kakor pri volitvah l. 1873. Ker je zastran narodne zmage v volilnem okraju mariborskem itd. nam treba največ opaznosti, skrbi in dela, zato objavimo število volilnih mož, kakor je bilo takrat razvrsteno! Izvoljen pa zamore biti le, ki v srenji res stanuje; tedaj se tržani in mestjani ne morejo dati voliti v kmetskih srenjah. To je nam jako ugodno! Mestjan voli v mestu!

a) okraj Maribor; občina Vrhovdol 2, Brundorf 4, Dobrenja 2, Sv. Egidij 3, Bistrica pri Falu 1, Bistrica pri Lembahu 1, Frajham 2, Kamca 2, Sv. Jur 3, Gorica 1, Gradiška 1, Grušova 2, Jarenina 1, Sv. Jakob 6, Jelovec 1, Ješence 1, Janžovska gora 2, Kaniža 1, Karčovina 2, Gornje Hoče 1, Dolnje Hoče 1, Račje 2, Križanska 3, Komen 2, Sv. Kunigund 3, Leitersberg 4, Limbuž 1, Digoše 1, Lobnica 2, Loka 2, Sv. Lovrenc 4, Sv. Marjeta 2, Sv. Marjeta na dravskem polju 2, Ruše 2, Sv. Martin 1, Morje 1, Sv. Miklavž 1, Orešje 2, Pohorsko 1, Pesnica 2, Sv. Peter 4, Pekre 1, Pivola 1, Plač 1, Poberš 2, Podova 1, Poličkaves 1, Ranče 2, Rancenber 1, Rogoza 1, Rosbah 3, Razvanje 2, Radvanje 2, Rotenberg 2, Slivnica 2, Skoke 1, Slemen 2, Spičnik 1, Slatinski dol 1, Gornji Duplek 2, Spodnji Duplek 1, Traguč 1, Vesternica 2, Vosek 1, Vajgen 1, Gornji Boč 2, Svečina 2, Bohova 1, Vukovski dol 1, Vertički vrh 1, Selnica 3, D. pri M. 2, Ceršak 1, Ciglenca 1, Cinzat 2, Cirknica 1, Smolnik 2, Cerkovce 1; tedaj celi okraj s 47440 preb. voli 135 volilnih mož.

b) okraj Slovenska Bistrica; občina Sv. Ana 1, Buhberg 1, Dežno 1, Gornja Bistrica 2, Frajham 1, Gabernik 1, Pekel 1, Hošnica 1, Hrastovec 1, Jelovec 1, Kalše 1, Črešnovc 2, Kolberg 1, Žablek 2, Laporje 1, Gornja Ložnica 1, Spodnja Ložnica 1, Lesičja (?) ves 1, Sv. Martin 2, Modraše 1, Doljna nova ves 1, Verhloga 1, Osel 1, Pečke 1, Brezje 1, Pokošje 1, Poličane 2, Pretrež 1, Gornja Polskava 2, Spodnja Polskava 2, Ritoznoj 1, Šentovec 1, Kovačaves 1, Smerčno 1, Stanosko 1, Statenberg 2, Stopno 1, Studenice 1, Tinje 3, Verhole 1, Vojtina 1, Cigonca 1; tedaj celi okraj s 17157 preb. voli 52 volilnih mož.

c) okraj Konjice; občina Ogoška gora 2, Sv. Jernej 2, Brezje 2, Tolsti vrh 2, Loče 3, Konjice (brez trga) 5, Grušovje 2, Kozjak 2, Kot 2, Sv. Jungert 1, Laže 2, Lubnice 2, Oplotnica 5, Padežki vrh 2, Pak 2, Plankenstein 2, Zreče 3, Žiče 2, Skomarje 3, Stranica 2, Tepina 2, Dramlje 4, Verhole 2, Vitajuska ves 1, Bezovica 1, Bezina 1, Brezje 1; tedaj celi okraj z 22029 prebiv. 60 vol. mož.

d) okraj Mahrenberg; občina Sv. Anton 2, Sv. Daniel 2, Gornja Vižinga 2, Brezovo 2, Kortin 2, Janži vrh 3, Mahrenberg (brez trga) 2, Pernica 2, Sv. Primož 2, Sv. Primož na Pohorji 1, Ribnica 3, Remšnik 4, Vozenice (brez trga) 3, Sabota 2, Vuhret 1; tedaj celi okraj s 13351 prebiv. voli 33 volilnih mož.

e) okraj Slovenji Gradec; občina Staritr 2, Golavabuka 2, Sv. Hema 2, Sv. Janž 2, Lehen 3, Sv. Martin 2, Mislinja 4, Sv. Miklavž 2, Otišni vrh 2, Pameče 2, Podgorje 3, Razbor 2, Sjele 1, Sv. Vid 2, Vrbe 2; tedaj celi okraj z 11980 prebiv. voli 33 volilnih mož.

Cela ta skupina ima 111957 prebivalcev in voli 253 volilnih mož.

Gospodarske stvari.

Črni žižek.

M. Črni žižek (Calander granaria) je drobn riščekar, ki posebno hudo rži, pšenici pa tudi turšici škoduje. Zatosili so ga v naše kraje najpred iz jutrovnih dežel. Pri nas se zareja in plodi le v žitnicah, nikdar na prostem. Zato se nahaja v žitnih in moknih skladiščih, v mlinih in pekarijah včasih v brezštevilnih množinah. Kuček (keber) je rudečerjav do črnorjav, tipalniki in noge so mu malo svitleje, rijastorjave; dolg je, če se rišček ne prišteva, 3—3¹/₂ milim. in 1—1¹/₂ mm. širok. Črviček živi v rži od moke, katero sčasom do same luščine izje, če zrno ni debelejše ko navadno srednje zrno. V njem tiči po lastnih telesnih izločkih kakor zabit. Ti telesni izločki pa nimajo ravno neprijetnega duha. V onem zrnu, v katero se je jajce vleglo, se izleže tudi črviček in ostane v njem do svoje popolne godnosti, kjer se pozneje tudi v brezbarvno, tanko bubico izleže.